

Szerkesztőség
 Arad, Acsev-palota
 Kiadóhivatal:
 Bulv. Regele Ferdinand 22.
 (József főherceg-ut.)
 (Aradi Nyomda Vállalat)
 Sürgönyeim: Közlöny, Arad
 Telefonszám:
 Szerkesztőség és kiadóhivatal
 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 482 Lei.
 Fél évre 246 Lei.
 Negyed évre 108 Lei.
 Havonta 86 Lei.

Hirdetéseik díjazás szerinti vételnek felel.

Megjelenik naponta reggel.

Határvárosok.

A városok országos kongresszusának végrehajtóbizottsága legutóbb elhatározta, hogy az erdélyi polgármesterek szeptember havában országos értekezletet tartanak és mindazt megvitassák, amit városaink jövő fejlődése érdekében megtenni és kitervezni elkerülhetetlenül szükségesnek tartanak.

Közeledik ez a határidő, de eddig még semmit sem látunk a készülődésekből. A régi bankettes, cécós, parádés kongresszusok ideje lejárt. Most nem szónoklatokra, de tettekre van szükség. Fontosság és koncepció tekintetében sohasem várt annyira komoly és nehéz feladat a városok kongresszusára, mint épen most. Ennek a szeptemberi összejövetelnek nem szabad csupán és kizárólag kollegiális vizsgálatásnak lenni, amelyből tévedésből épen egy-két tívös eszme is fakadhat az erdélyi városok jövődjére nézve. A városok autonómiája fölött már elhangzott a circum dederunt és épen itt van a különbség a mai és a régi kongresszusok között. A régi polgármesterei kongresszusok nem jelentettek

életkérdést, mert hiszen a városok a maguk autonómiájának keretén belül könnyen merithettek energiát a fejlődés utvonalaéhoz. Ma azonban másként áll a helyzet. A városok további vezetése felől a polgármestereknek kell gondoskodni. Törvényhatósági bizottság nélkül súlyos feladat terheli őket, mert hiszen egy felső centralizálási törekvés Damokles kardjával a fejük fölött kell gondoskodniuk a háztartás tisztességes viteléről, de ha nincs is új befektetésekről szó, ha ez a kongresszus nem is termel ki tulságosan sok új ötletet, ha csak egyelőre arról akarnak gondoskodni az erdélyi polgármesterek, hogy városaik régi életstandardját fönntarthassák, akkor is hatalmas feladattal kell megbirkóznuk. S ebben a feladatban oroszlanrészt kell vállalniuk a határvárosok: Arad és Nagyvárad polgármestereinek.

Béklyók alatt vagyunk. Ez a két határváros főként azért, mert szerepük határszéli számos nehéz és súlyos kerékkötővel küzd. Aradot például épen eléggé sújtja az a tény, hogy elveszítette a közvetlenül elszakított területek termelőit

és fogyasztóit. Ennek a városnak a fásultságát, leszegényedését, forgalmanak csökkenését és magunknak megvallhatjuk ma már másodrendű szerepét a határszélség hivatalos nyügei csak fokozzák. A polgármesterek kongresszusának tehát legelső teendője az volna, hogy állást foglaljanak a hadiállapot megszüntetése és a városok határszéli jelentőségének megosztása mellett.

Hiszen ma már tiszta a helyzet. Az államnak a határszéli városokkal szemben is bizalommal kell viseltetnie. Az állam kétségteletlenül tudatában van nagy erejének és talán kifelé csak az önbizalom hiányát mutatná meg, ha tovább is hadizónákat tartana fenn vagy az erdélyi városokat aszerint osztályozná, hogy milyen messzire van egy-egy centrum a határtól. Teljesen érthetetlen és igazságtalan az a sors, amely ilyen alapon Aradot éri és nem lehet Arad klasz szifikálását a véletlen geográfiai helyzet számlájára írni. Nehezen és nyügösen viseljük a határszélség számtalan terhét és előbb-utóbb belesorvadunk. Érthetetlen és igazságtalan, hogy a fölünk pár

órányra levő Kolozsvár minden irányban szabadon mozoghat és szabadságát fejlődési útján a legteljesebben érvényesítheti.

Arad és Nagyvárad régi két forrongó gőcpontja az erdélyi városias életnek. Valaha talán erős riválisok voltak, de ebből a versengésből csak az államnak volt haszna. Ha két város az elsőség pálmájáért verekszik, akkor ennek a csöndes kulturafáboruságnak a talajából mindig csak az ország kulturális és közgazdasági életének fája terebélyesedhetik ki. Hiszen kétségtelen, hogy egy Salacz példája mindig kötelezőleg és buzdítólag hathatott Schallra, vagy Vargassy példája Rimler Károlyra. És az is bizonyos, hogy a Rimlerék várad portájáról kiszört eszme-magot nem egyszer szívesen gyümölcsöztettki a Marosparton. Arad és Nagyvárad most a határszélség láncában vegetatív életre utalva kissé elmaradtak a tempós fejlődéstől. Sorstárs ez a két város és most, hogy az arad-várad vonal is megnyílt, egymásra utalva össze kell fogunk, hogy a közelgő polgármesterei kongresszuson jövődjő létünkhöz eredményes bá-

Csiky Gergely életéből.*)

Írta Márki Sándor.

(I.) Aradra mint kezdő tanár 1877. augusztus 24-én kerültem, s Nachtnébel Odön ügyvédnél, egész Arad kedves Mundi bácsijánál, Csiky Gergely sógoránál béreltem két szobát. Magával Csiky Gergellyel, aki akkor temesvári theológiai tanár, s már a Jósat közszerus költője volt, csak 1878. április 9-én ösmerkedtem meg, mikor már kissé kigyógyult súlyos betegségéből, amely miatt édesanyjának és testvérének, Károly városi tanácsosnak és huguknak, Honának (Nachtnébel Mundiénének) ápolása mellett néhány hetet töltött Aradon. Nem csoda, hogy az első találkozáskor zárkózott és barátságtalan embernek találtam, rit saját gondolatai és tervei foglalkoztattak. Csak akkor melegegett föl, mikor meghallotta, hogy az Ellenállhatatlannal megnyerte a Karátsonyi-díjat, s mikor öccse Kis leányát, kedvencét, Irénkét, Mundi bácsiké keresztleányát hoppáztattam és mulattattam.

*) A Pásztortűz legújabb számából.

Szüretkor, amikor már magam is házasember voltam, muszkai szőlőkben jobban összebarátkoztunk. Ott Mundi bácsinak a mienkkel szomszédos kolnájában lakott október 15-ike óta, amikor Budapestről, hol ekkor Bonnaz csanádi püspök engedelmével lakott, Bartók Lajost és Márk Sándort is lehozta magával. Haruadnap át is hozta Bartókot, akkor a Bolond Istók szerkesztőjét, akivel egyszer már különben találkoztam. A két poétának megtetszett a mi kolnánk csendje és nyugalma. Egy esztendő múlva Mundi bácsi elkérte a kulcsokat s ebben a 212. számú Kolnában Csiky Gergely, Bartók Lajos és Márkus István néhány napig háborítatlanul dolgoztatták Csiky az első szoba nagy öreg kánapéján heverészve szövögette valamelyik újabb darabjának meséit és itt olvasta fel barátainak a Proletárokat, ezt a nagyhatású társadalmi drámáját, melyet mint utóbb mondta nekem, Budapesten a legszörnyűbb kámulában írt meg. Márkus István, a kiváló publicista, a belső szobában írt cikket a Nemzet számára, melynek

szerkesztését nemrég vette át; Bartók pedig a verandán dolgozott humorisztikus lapja, a Bolond Istók számára s ott írta vigjátékát, a Legszebbet.

Bartók meg is énekelte utóbb a nyájas tájekot.

Szüretkor a három író már visszavonult a Mundi bácsi kolnájába, én pedig odakinn megírtam Muszka rövid történetét, amelynek végén az ő ottani időzésükét is megörökíttem és ezt a leírást a nagyszobában rámába tettem, hogy minden látogató ösmerje a hely multját. Mikor a kolnát és a szőlőt utóbb eladtuk, új tulajdonosa Szelle ügyvéd, kikötötte, hogy a berámazott irás az övé legyen, olyan büszke volt a három vendégre. Csiky utóbb szintén tréfás büszkeséggel emlegette, hogy ékként bejutott Muszka történetébe. Pedig, igazat mondva, ez a történet hiányos, mert kimaradt belőle ez az eset, amelyet különben Mundi bácsi nekem már csak jóval később, 1907. október 24-én beszélt el. A három vendég ugyanis az önkéntes szüret alkalmával Cserepes kolnájára fele szállt, annak a

falán Dobó László temesmegyei főjegyzőnek és poétának ezt a versét találta nagy betűkkel felírva!

„Itt született Cserepes; lökdv kell szárnyra legottan.
 Könnya pacáirta gyanánt égbe röplő dalát.”

Dobó László,

Csiky nem állhatott ellen a kísértésnek, mosolyogva egy pillanat alatt alakanyaritotta:

„Itt dannyog te nyavalyog kínjában a fűza-poéta:
 Fül ki nem állja dalát, falra kaparja tehát!”
 Mitru.

Mitru volt tudniillik a Mundi bácsi vincellérje. Most azután Csiky Budapestre sietett, mert 11-ére volt kitűzve darabjának, az Ellenállhatatlannak előadása.

Már világi ember és régen budapesti lakos volt, mikor egy aradi látogatása alkalmával, mint a nem rég alakult Kölcsey-egyesület titkára őt 1882. februárius 3-án Lukácsy Miklós alelnökkel és Salacz Gyula polgármesterrel fölkerestem, kérve, hogy különben is tiszteletbeli tag lévén, egyesületünkben felolvasást tartson. Meg is

zist teremthessünk. Természetes, hogy ebben a harcban: Arad és Nagyvárad polgársága szívesen részt vesz, ... törvényhatóságunk ugyan nincs, jogunk sincs ahhoz, hogy a magunk ügyében magunk határozzunk, de azért mégis módot lehetne találni arra, hogy a két város polgársága nagyobb szabású népgyűlés keretében beolvasszassék és mód adassék neki arra, hogy egzisztenciális ügyeiről tanácskozhassék. És emek a tanács-

kozásnak minél szélesebb terjedelműnek és együttesnek kell lennie.

Szívesen látnánk, ha Arad főpolgármestere dr. Robu János és polgármestere, dr. Angel István együttesen kilépnének a sorompóból és még a kongresszus előtt ilyenirányú akciót kezdeményeznének. Hitünk, hogy a polgárság részéről irántuk eddig is megnyilvánuló szimpatia intenzitásában és népszerűségben egyaránt nyerne, ha ezt a lépést megtehetnék.

Harc egy bécsi nagybankért.

→ Sieghardt és Bosel küzdelme. :: Hogy védekeznek a régi részvényesek Bosel ellen. —

(Az 'Aradi Közlöny' bécsi szerkesztőségétől.) A bécsi közvéleményt, amelyet ugyszólván kizárólag a közgazdasági élet és a közszó napi kérdései foglalkoztatnak, valóságosan lefoglalja az a rendkívüli küzdelem, amely az egykori Ausztria legtekintélyesebb pénzintézetének birtokáért folyik. A küzdelem bizvást számot tarthat az érdeklődésre Ausztria határán túl is, mert tulajdonképpen elvi jelentőségű harcokról van itt szó, nemcsak egy előkelő bank részvénytöbbségéért való harcról, hanem harcról a háború előtti régi — és a háború alatt és után keletkezett új világ között. De ez a harc, amely sokféle téren folyik másutt is, még sohasem csucsosodott ki ilyen pregnánsan a két küzdő fél között, mint most, ezuttal, amikor a *Bodencreditanstalt* részvénytöbbségéről van szó.

A küzdelem hősei közismertek: egyik oldalán áll a *Bodencreditanstalt* vezetősége, élén *Sieghardt* Rudolf kormányzóval, Ferenc Ferdinánd trónörökös pénzügyi tanács adójával, aki mögött egy nagy és előkelő szindikátus van, amelyhez éppen néhány hónappal ezelőtt csatlakozott a newyorki *Morgan*. A másik oldalon áll: *Bosel*. *Bosel* szegény és alacsony sorból küzdött fel magát nemcsak Ausztria, hanem ma már kétségkívül a világ egyik leggazdagabb emberévé. — Szenzációs karrierjének korántsem volt tetőpontja az, amikor megvásárolta az *Union Bank* részvénytöbbségét és a banktól távozó *Minkus* elnök helyébe elnökké választotta meg magát, — hiszen azóta nincsen Ausztriában, Csehországban, vagy Németországban jól megalapozott iparvállalat, amelyben érdekeltséget ne vállalt

volna. A *Bodencreditanstalt* mindenki meglepetésére, rendkívüli közgyűlést hívott össze, amelynek egyetlen pontja az alapszabályok megváltoztatása. Az előkelő intézet vezetősége ugyanis úgy határozott, hogy az új világ üzleti szellemét nem engedi be tradíciókat őrző falai közé, hanem inkább megváltoztatja azt a paragrafusát, amely az intézet vezetésére a részvények birtokának abszolút majoritását követeli és létesít egy olyan paragrafust, amely megelégszik a részvények birtokának relatív többségével. Az elhatározás oka nyilvánvaló: *Bosel*nek ma már annyi részvénye van, hogy a pakettje birtokában, a régi alapszabályok szerint, megakadályozhatná az intézet vezetőségének bármely intézkedését; viszont az intézet vezetősége most azt a paragrafust akarja behozni, amely feljogosítja az ügyek vezetésére akkor is, ha nincs többsége.

Bosel nagyon jól érzi, hogy az ujonnan szerzett vagyonnak meg kell adni az előkelőségi patináját is és ezért széleskörű érdekeltségéhez, amelynek az *Union Bank* ma már nem elég tág háttér, újabb bankösszeköttetést keresett és ezért fel akarta eleveníteni a még néhány hónappal ezelőtt is fennállott kapcsolatot az *Union Bank* és a *Bodencreditanstalt* között. Ebből a célból megszerzett egy nagyobb részvénycsomagot és közeledést keresett a *Bodencreditanstalt*hoz. A tárgyalások napokon át húzódtak. Bécsben már hírek ter

jedtek el a két nagybank fuziójáról és a hírek márt azt is tudni vélték, hogy a tárgyaló felek még a személyi kérdésekben is meg egyeztek és megállapodtak abban, hogy *Sieghardt* maradjon a fuzionált két nagybank elnöke, míg *Bosel* beéri az alelnöki méltósággal. A tárgyalások befejezése előtt azonban váratlan fordulat történt: összehívták a rendkívüli közgyűlést.

Ezt a közgyűlést nagy harcok előzték meg, mert a *Bodencreditanstalt* vezetősége a *Rimamurányi* és utabban a német részvénytársaságok és bankok mintájára, a régi részvényeket szerette volna plurális választójoggal felruházni, hogy ekképpen védekezzék az új jövevények ellen. Ezzel szemben felülkekedett az a felfogás, hogy a plurális szavazati jog erőszakos eszközeivel szemben egyszerűen a relatív többség korlátlan uralmát valósítsák meg, mert a jelenlegi vezetőség ma is birtokosa a részvények relatív többségének. — A harc tehát tovább folyik és még korántsem ért véget, mert a *Bodencreditanstalt* közleményére *Bosel* még nem válaszolt. Kétségtelen, hogy nem adja fel a harcot és mindenki érdeklődéssel várhatja, hogy mik lesznek a fejlemények ennek a küzdelemnek, Európa egyik legelső bankjáért, a régi és az új világ között.

— Szófia szociálista főpolgármestere. Szófiából táviratozzák: A bolgár kormány Szófia főpolgármesterévé *Closlacoiff* szociálista, ezért nevezte ki.

ígerte, hogy a nyár végén felolvassa a Nemzeti Színház számára akkor tervezett drámájának első felvonását. A *Stomfay*-családot tehát nálunk akarta bemutatni. — Azonban öccsének szerencsétlensége következtében ettől a szándékától elállott s október 29-én kijelentette, hogy majd máskor és valami mást fog felolvasni.

Néhány esztendő múlva magam is egy budapesti gimnázium tanára lettem s ekkor 1887. március 28-án az ő elnöklése alatt meg is alakítottuk a budapestiek aradi körét. Április 6-án *Chorin* Ferenc, *Heppes* Miklós, *Mihájlovics* Miklós, *Lóts* Rezső és *Tagányi* Sándor társaságában az ő lakásán állítottuk össze az Aradi Kör alapszabályait s azokkal szemben, kik Arad képviselőjére, *Falk* Miksára gondoltak, *József* királyi herceget, mint aradi nagybirtokost, kértük fel a védnökség elvállalására. — Közben pedig az egész tisztelt bizottság gyönyörködött *Csiky* igen kedves, szép fiacskájában, ki panaszkodott, hogy egy kereskedő bécsi őt a minap — mádnak nézte. November 19-én azután a Kör végképpen megalakult. Elnök *Falk* Miksa, alelnök *Csiky* Gergely és *Bohus* László, intéző igazgató

Márki Sándor, igazgató *Heppes* Miklós és *Robitsék* József, titkár pedig *Lóts* Rezső lett. A választmány, elnökletem alatt, december 14-én *Hász* Sándor lakásán tartotta első ülését. *Csiky* résztvett minden dolgunkban, s *Falk* Miksával együtt azon volt, hogy havonként egyszer-kétszer barátságos összejöveteleket tartsunk. *Falk* előttem (1887. januárius 16.) dicsérte *Csiky* legújabb darabjának, a *Nemzetiben* tegnapelőtt adott *Vasemberek* első két felvonását, melynek — ugymond — ő is úgy tapsolt, akár egy *claqueur*. Ugy hitte, lesz alkalmra rá, sőt már beszélt is a miniszterelnökkel, hogy évi 2000—2500 forint fizetéssel *Csiky* valami színekurát kapjon, mert — amint mondta — ez a genialis ember csak anyagi gondoktól menten alkothat igazán jót.

A Váci-utcai *Korona* kávéházban volt egy asztalunk, hova *Csiky* is elég gyakran eljárt. Előbb rendszeren benézett a nagy üvegablakon s ha látta, hogy ott vagyok, egyet legyintett magán, azután bejött s néha egy órahosszat is a legkedvesebben elbeszélgetett, sőt olykor elég hamis adomákat is elmondott, pl. *Jókai* Mórról, ki akkor *Pálmay* Ilkának udvarolt. Ei-

félig elmaradt velünk az Aradi Kör estélyén, 1888. március elsején, de mivel állandó helyiséget a Kör számára szereznünk nem sikerült, május 9-én s október 26-án ismételtelen lemondtam az igazgatóságról, mire a Kör csakhamar abbahagyta működését. Egy negyed század múlva mégis az én feladatomban lett, hogy vagyonkájával Aradmegyének felszámolja.

Igy rendszeren megint csak a *Koronában* találkozhattam *Csiky*vel. Egy alkalommal ott (1889. december 2-án) a bécsi lapokat bujta, melynek *Schnitzernek* az ő jóslata alapján *Hellmesberger* operettje számára írt szövegeknyvét is bírálhatták, mikor az operettet Bécsben október 31-én először adták. Főlemeltette, hogy *Jókai* 26.000 koronát kapott a *Cigánybáróért*, melynek szövegeknyvét szintén *Schnitzler*, de zenéjét *Strauss* készítette. Nem csoda, ha ezek után ő is érdeklődött a dolog anyagi oldala iránt, ámbar haszonlesőnek senki sem mondhatta; *Ugromnak* egy szép beszédere azt a megjegyzést tettem ekkor, hogy a politikusok és a színműriók vannak kitéve a legélesebb és a legbösebb kritikának, de a legéberebb figyelme is. „De mindakettőre is

a leghamarabb unak rá, — tette hozzá — és sokalják, ha egyfolytában több éven át szerepelnek.“ Őt például egy kávéházban, hol nem ösmerték, szereplése miatt saját füle hallatára szidták. Vigasztaltam, hogy egy időben a közönség *Szigligetit* is unta, most pedig szereti. „Halála után — szövegevel legyintve. Ez minálunk a mérték.“ *Csiky* Különben abban az esztendőben egy új darabbal sem lépett föl; de a közönsége még most sem panaszkodhatott, mert az az utóbbi időben egy-két gyöngye darabját is udvariasan fogadta. Ekkor jött arra a gondolat, hogy történelmi drámákat írjon. Sokat beszélünk erről a kávéházban, mikor tárgyat és anyagot keresett hozzá. Vállalkoztam rá, hogy saját könyveim közül s a nyilvános könyvtárakból nemcsak kikeresem a szükséges forrásokat, hanem meg is jelölöm azokat, amiket el kell olvasnia, hogy történelmi valószerűséggel dolgozzék, azonkívül a szóbeli felvilágosításokat is készségesen megadom. *Tanítványa*, *Győző* színésznővendék meg is kezdte a könyvek hazahordását.

(Folyt. köv.)

Hogy áll a leu?

Julius 10-án fizettek 100-lelért:

Aradon:

- 2.89 svájci frankot,
- 8.51 francia frankot
- 16.66 szokolt,
- 4.400 külföldi magyar koronát,
- 5.000 tényleges magyar koronát,
- 7.200 belföldi magyar koronát,
- 100.000 német márkát,
- 35.000 osztrák koronát.

Párisban 8.50 frankot
 Budapesten 4250—4650 koronát
 Berlinben 192500 márkát
 Bécsben 34.600 osztrák koronát
 Belgrádban 46.25 dinárt
 Newyorkban 0.50 centet.
 Londonban 1 font 990 lel.

Bratianu Vintila angol kölcsönt szerzett.

(Maniu Gyula a királynál. :- Averescu szervezkedik.)

Bucurestből táviratozzák: Az angol kölcsön első részét sikerült megszerezni. Ez 2 és fél millió font, amelyet a román vasutak helyreállítására fordítanak. A pénzügyminiszter tovább folytatja tárgyalásait Londonban, mert további 4 millió fontot is akar szerezni. Ha ez sikerül, akkor Románia nem veszi igénybe a már megszavazott másfél milliárd leies francia kölcsönt. A francia kölcsönt a valuta megszilárdítására akarják fordítani.

A lapok értesülése szerint Maniu Gyula a nemzeti párt vezére legközelebb királyi kihallgatáson fog megjelenni a sinaji kastélyban. A Vütorul nem tulajdonít jelentőséget a kihallgatásnak, azonban politikai körökben élénken kommentálják a dolgot.

Oradea-mareről (Nagyváradról) jelentik: Averescu tábornok a néppárt vezére a jövő héten ideérkezik, hogy megkezdje a néppárt megszervezését. Innen Szatmárra fog menni. (Rador.)

Egy este a balti vendégek között

— Magyar és eszt szavak rokonsága. :- Látogatás a Viticola pincéiben. :- Lett teologus az esztekéről. :- A kisebbségek helyzete Lettorszáiban. —

Esztország, Litvánia, Lettország és Kurland... Milyen távoli országok és milyen messzi népek! Alig tudunk róluik valamit. Pedig az esztekéről kellene sokat tudnunk, mert rokonai a magyar népnek és ezt a rokonságot nagyon megbecsülik és folyton emlegetik. Tegnap németek jártak itt, akik ezekből az országokból jöttek és csodálkoztak fölötté, hogy alig tudunk sorsukról, nem ismerjük az összeomlott orosz birodalomtól keletkezett új államokat és még kevésbé ismerjük népeiket. A német vendégek, akik Riga és Reval képviselőiben jöttek el hozzánk, hogy Erdély gazdasági és kulturális értékeit megismerjék, Aradon bejárták a gyártelepeket, este pedig olyat cselekedtek, amiben otthon vajmi ritkán lehet részük. Bort ittak. Színe hihetelen, hogy náluk otthon csak a fűsgazdag ember ihatik bort, mert a mi valutánk szerint a legrosszabb kocsis bor ára náluk 600 lel. Az életstandard ott sem több, mint itt, az eszt márká és a lett rubel alig valamivel alacsonyabban állanak, mint a leu. Egy eszt márká 70 bani. Egy lett rubel 80 bani. Egy tanítónő havi fizetése 10—12 ezer eszt márká Revalban, Esztorzág fővárosában, ahol 5 ezer márkából jól lehet élni. Egy hónapig.

Tegnap este a Banca Viticola pincéit látogatták meg a vendégek, ahol Feszler Károly kínálta őket aranyárga, gyöngyözös borral és édes vörössel. A vendégek, akik között Riga polgármesterétől az evangélikus papig a lett és esztorzági intelligencia minden rétege képviselve volt, látható élvezettel kortyolták a bort, amely hamarosan felhangolta az egész társaságot. Németek, muzsikálisak és valamennyikben van valami kedvesség. Egy eszt márká állanak és énekelnek olyan nagy szíjjel a polgármester, a kereskedő, a pap, az egyetemi hallgató, a lapzelekesztő, mintha mindig ezt csinálnák. Rövid formás bezed, felköszöntő a vendéglátóra és már koppan a másik hordó dugasza, hogy a régi borok zamátát is megízlelhessék a bornélküli országok lakói. Bizonyosan, amikor már régen odahaza lesznek, akkor is érezni fogják még mindig a hegyaljai bor ízét, emlékezésük színes fátylan át látni fogják az aranvó hegyaljai nedűt.

Wilberg revali teologussal beszélgettem, aki tökéletesen beszéli az eszt nyelvet. Ő esztül beszélt, én meg magyarul. Néhány eszt szót ideiktatok, amelyeknek az az érdekességük, hogy majdnem teljesen azonosak a magyar szavakkal. Öröm esztül: röm. Száz: száz, kettő: kaks, egy: eks, négy: neli, kutya: kuts, kéz: kezi, atya: ata. Nagyon sok szó van, amelyek ennyi hasonlóságot mutatnak. Pedig ezer esztendeje, hogy az esztek hazájától messze kerültek a magyarok és az esztek földjét szláv fenger vette körül, német kultúrát kaptak, amelyek erősen befolyásolhatták nyelvük fejlődését. Wilberg teologus a mai Esztorzágáról a következőket mondta:

— Esztorzágban két nagy városa van, amelyekben egyetlenek is vannak: Reval és Dorpat. Esztorzághoz tartozik Kurland is, a hol esztek és németek laknak. Az eszt nép kicsi, alig több egy milliónál. A városok Esztorzágban még ma is német jellegűek. Az esztek az orosz birodalom összeomlásáig kisiparosok és gazdasági munkások voltak, az eszt intelligencia ma sem számottevő. A földbirtokok német és zsidó kezben voltak. Amikor az önálló eszt állam megalakult, végrehajtották az agrárreformot és minden földet eszteknek adták át. Még a városi eszt kisiparos is földet kapott, a cipész, meg a szabó. Persze sem pénzük nem volt, sem nem értették a föld megművelését. Így állott elő az a helyzet, hogy Esztorzágban az élelmiszerek rendkívüli módon megdrágultak. Mert kevés volt a termés. Az új tulajdonosok is megunták a dolgot és nagy részük eladta a kapott földet. Olaszoknak és svédeknek. Így ma ismét kevés az eszt birtokos.

— Az eszt nép szépen felelt és erős. A katonasorban levők olyan szális legények, amelyeket másutt csak testőrgárdákban lehet látni. Mind szökék. Itt nem tudok semmi hasonlóságot felfedezni a magyarok és az esztek között, mert a magyarok között olyan kevés szökét látok. A magyarok haja inkább fekete. Hasonlóság van a nemzeti színekben, a mennyiben az eszteké: piros-zöld-fehér. Az eszt állam még nagyon fiatal, gazdaságilag is még gyenge egyedül fát exportálhatna, csak volna hova. Az önálló eszt köztár-

saság kiköltésének története is igen érdekes. Amikor a németországi forradalom kitért, akkor az Oroszországban bent levő német csapatok visszavonultak. Egy napig nem volt Esztorzágban semmiféle katona. Másnap bevonultak az orosz bolsevik csapatok. Akkor kezdték szervezni az eszt regimenteket, amelyek azután kiveték a bolsevikokat és kiköltötték az önálló eszt köztársaságot.

Dr. Pacht rigai orvos Lettországról a következőket mondotta:

— Riga Lettország fővárosa, a háború előtt fél millió volt, ma 300 ezer lakosnál nincs több benne. 1919-ben öt hónapig bolsevik uralom volt a városban és akkor különösen a németek közül nagyon sokan elmentek. Azonban ennek dacára lakásínség van ott is, mint másutt. A régi házak tönkremennek és újat a gazdasági válság miatt nem építenek. Lettországban két millió lett van, aki a szláv fajtához tartoznak, de nyelvük nagyon eltér a körülöttük lakó szlávokétól. Még el az országban egy millió német, akiknek a kisebbségi helyzete nagyszerű. Jellemző erre, hogy a rigai német színházat a lett állam tartja fenn sok anyagi áldozattal és nem egyszer alaposan rá is fizet.

A német vendégek az éjjel a gyorsvonattal utaztak el Aradról Brasóba, ahova dr. Csáky Richárd meghívására mennek. Erdélyt két hétig járják, a saját költségükön utaznak, de mindenütt a német szervezetek látják őket vendégül. (b. l.)

A magyar emigránsok.

(Hír bécsi tárgyalásokról. — Harca a debreceni mandátumért.)

Budapestről táviratozzák: A Pesttől politikai körökből arról értesült, hogy a bécsi emigránsok likvidációja megkezdődött. Ugy hírlik, hogy a kormányhoz közelálló bécsi helyen folynak tárgyalások, amelyekbe sem Garami Ernő, sem Buchinger Manó, sem a szociáldemokrata párt Bécsben élő mérsékelt vezetőit nem vonták bele. Akikkel tárgyalásokat kezdenek, azokkal előbb nyilatkozatot íratnak alá, amelyben megfogadják, hogy hazatérés esetén hűségesen viselkednek és tiszteletteljesen bocsánatot kérnek az államtól az ellene külföldön elkövetett vétsegekért. A lap a hírt fermatással közli.

Budapestről táviratozzák: A debreceni harmadik választókörletben Jánossy Zoltán helyére, a Kinek a mandátumát megsemmisítették, az ellenzék nem tud megállapodni a jelölt személyére nézve. A függetlenségi P. Ábrahám Dezsőt akarják, a radikálisok és szociáldemokraták pedig Nagy Vincét. Valószínűnek tartják, hogy az ellentétet áthidalása céljából Rassy Károly lép fel és ha megválasztják, akkor budapesti mandátumát a demokrata Baracs Marcell kapja meg, aki a lista sorrendjében következnék. Valószínű, hogy az egységspárt is állít jelöltet, beszélnek báró Sztáray József felállításáról is.

Elmarad a villamos vasut

(Hamarosan Aradon lesznek az új motorok.)

A sok régi egészséges terv mellett, amelyek Arad fejlődését lettek volna hivatva előmozdítani, a villamos vasut építésének terve is lassan elalszik. Ezelőtt két esztendővel a legnagyobb ambícióval fogott a város vezetősége a villamos vasut építési tervének kidolgozásához. Akkor az volt a szándék, hogy fél esztendőn belül hozzáfognak az építéshez. Azóta két év mult el és a terv megvalósítása felé egyetlen lépést sem haladtunk. Az Aradi Közlöny munkatársa ma beszélgetést folytatott Zádor Imre gépüzemigazgatóval, aki elmondotta, hogy a villamos építése ma már kétszer annyiba kerül, mint a terv kidolgozása idején.

— Az volt a terv, hogy a város kiírja külföldön a nyilvános pályázatot a villamos építésére, mondotta Zádor gépüzemigazgató. A tervet nem lehetett végrehajtani, mert az állandóan súlyosbodó gazdasági krízis következtében az építési költségek az előirányzott 150 millió lei helyett legalább 300 millióra emelkedtek. A pályázat kiírása feltétlenül eredménytelenül járna, mert egyetlen vállalat sem fektethet a mai viszonyok mellett ilyen óriási összeget az építésbe. A motoros mozdonyok egy-két nap alatt Aradra érkeznek. Ezeknek az a nagy előnyük, hogy keletlen füsttel és szikrákkal nem szórják tele a fűt közönségét. A másik előnyük az lesz, hogy a városnak nem kell fizetni a mozdonyok bérösszegét, amely francia frankban nagy megterhelése volna a házipénztárnak.

Budapestről táviratozzák: A Pesti Naplónak az emigráció likvidálásáról szóló hírére a Magyar Hírlap illetékes helyről arról érte-

Alexandria mulat. (Strand és lóverseny. :- Mindenütt magyar szindarabokat játszanak.)

(Az Aradi Közlöny alexandriai levelezőjétől.) Az egész hét farszató, küzdelemes munkáját Alexandria szombat délután kezdi kipihenni. Irodák, üzletek zárva, ahol mégis nyitva tartanak, ott is bőségesen az eltikkadt emberek s bizony nem számítanak udvarias fogadtatásra, akik a kereskedő édes álmát háborítani merészelik. A tulajdonképeni szórakozás azonban vasárnap kezdődik. A kitűnő közlekedésű villamos csak úgy ontja magából a fáradt, üdülésére vágyó embereket, akik mind a tengerpartra igyekeznek. Családok ellátják magukat egész napra való élelemmel, itallal, szőnyeggel — és berendezkednek egy napos nyaralásra. Mindenki maga állítja fel kabinját a város vezetőségétől e célra két fontért a szezonra kibérelt telken és szőnyegekkel kellemsé teszi a különben két szobára berendezett asztallal, székekkel ellátott kabinokat, amelyek ezáltal sokkal több jelentőséghez jutnak, mint egyszerű öltöző hely. Viszont ez a szemnek tetsző kabinváros teljesen elütővé teszi a strandéletet a mienktől.

Mindenki saját családjával körében hiszli kabinjában vagy előtte és nem alakulnak feszületen társaságok. Ehhez hozzájárul nagyban az is, hogy a strandon levők legnagyobb része nem fürdik, hanem ruhában nézi a fürdőzőket. A nők a homokban való megerőltető járás dacára fáradhatatlanul sétálnak le-fel és bár komikusan hat, sűrű sötét fáttyóval védik tekintetüket az erős nap ellen.

A tenger partján sorban vendéglők, ugynevezett „casinók” vannak amelyekben egy-egy pohár sör és tengeri rák mellett élvezik a csodás panorámát, amit e sátorváros nyújt.

A szoroson egymás mellett levő casinók zenekarainak hangja egybevegyül s hihetetlenen erős alkot, de a jó közönséget nem bántja, hiszen annál érdekesebb a jazzband játéka. Az egyik vendéglő attrakciója a báb-színház, ez természetesen zsufolva van gyermekkel, akik órák hosszáig tárt szájjal hallgatják a Paprika Jancsit helyettesítő arab rendőrszomorú tragédiájának elbeszélését. Más helyen ismét mozi játszik ismét másutt egy balerina ropja egész délután ugyanazokat a piruettekét. Ez a tengerpart.

Alexandria másik felét a lóversenyeken lehet találni. A nagy melegre való tekintettel Cairoból ide tették át a lóversenyeket, ahol szintén nagyon hálás közönsége van. Egy-egy napon 8 versenyt

szül, hogy abból egy, szó sem igaz. A lap a szociáldemokrata-pártban is érdeklődött, ahol szintén nem tudnak az akcióról.

futnak le, amelyek tekintve a kitűnő lovakat s még inkább a fogadók nagyságát, nagyon izgalmasak. A legkitűnőbb istállóknak, közöttük a király futnak. Messze földről elhozzák a sheikek (egy-egy, vallásfelekezet főpapjai) lovaikat, hogy a versenyeken részt vegyenek. Hatalmas gazdaság irai ezek a sheikek, de ennek dacára többnyire mezitláb járnak. Amikor lovaik elindulnak a starttól, leborítják imaszőnyegeiket és a földre borulva imádkoznak lovaik beérkezéséért, ami nekik 3-4-500 fontot hoz.

Este a villamosok pillanatonkénti közlekedése sem tudja annyira lebonyolítani a forgalmat, hogy ne támadjanak olyan állapotok, amelyek engem a Maros strandon levő komp előtti jelenetekre ne emlékeztetnek. Mindenki törekszik feljutni a villamosokra, hogy minél előbb bekerüljön a városba ott folytatni a... Akár nyertek, akár vesztek a lóversenyen, mennek tovább kísérteni a szerencsét a Pelot Basque nevezetű labdajátékban, ahol a felek egymás ellen való játékára történik a fogadás.

Valamint nagyon látogatott hely a Billard Palace, hol 50 billiárd asztal van. A mozik, valamint a vendéglők borítva vannak a nemzetközösséget jelképező nemzeti zászlókkal. Egy olasz staggione társulat érkezésével meg fognak szaporodni a szórakozóhelyek. — Ennek a társulatnak a műsorán szerepel a Bajader, Tiszavirág, Luxemburg grófja. Mondhatni, hogy a repertoire legnagyobb részét magyar darabok alkotják.

Folyik a pénz szédítően a krízis ellenére és tele van minden helyiség. Valami mégis nagyon hiányzik az európai értelemben vett kávéház könnyű vidám kalandjaival.

Vizsgálat a téglagyárban

(Eljárás egy építőmester ellen.)

A Radnai-uti téglagyári katasztrófa miatt a rendőrség megszüntette a gyár működését. Az igazgatóság megiebbeszte a határozatot és kérte, hogy a gyárban tovább is dolgozhassanak. Ma délután bizottság jelent meg a gyártelepen, amelynek tagjai Andrescu rendőrségi igazgató, Trinitianu Traján iparfelügyelő, Vass Barina városi mérnök és az ügyészség megbízottja voltak. A cég részéről Steiner és Dombrády építésszek jelentek meg. A bizottság több épületrészt veszélyesnek talált és ezeken a helyeken a további munkaszünetelést javasolta. A

veszélytelen épületrészeket indítványozta a munka folytatásának engedélyezését.

A rendőrségi nyomozás már teljes határozottsággal megállapította, hogy a katasztrófa bűnös mulasztás következtében történt. A gyár vezetősége minden felelősséget Kóvári Pál építőmesterre hárított, aki az összedőlő cserépszáritót építette. Kóvári bűnös mulasztást követett el, amikor engedély nélkül és silány anyagból építette fel a cserépszáritót. Kóvári jelenleg nem tartózkodik Aradon. A rendőrség elrendelte a felkutatását.

Irodalom, művészet

* A szinkör műsora. Szerda: Varázskeringő. Csütörtök: Charlei néneje. Péntek: Ezred apja. Szombat: Ezred apja. Vasárnap: Tolonc.

* Nagyszabású matiné a nyári szinkörben. Vasárnap délelőtt fél 11 órai kezdettel magas színvonalon álló nagyszabású matiné lesz a nyári szinkörben. Az izlésesen összeállított műsorból első helyen emeljük ki az aradi színházlátogató közönség két régi kedvencét: Barics Gyulát és Győző Alfrédet, akik tudásuk legjavát adják. Lepa Dóra, a kiváló operaénekesnő nehéz és szép operáriákat fog énekelni. Szavalkókkal szerepelnek: K. Korbuly Zsuzsa, Sipos Zsigmond és L. Kiss Mariska, akik az új magyar költészet legkiválóbb képviselőinek munkáit adják elő. A matiné egyik kimagasló száma lesz Zilahy Lajos egyfelvonásos parasztréfiája, amelynek címe „Szép Salamon Sára.” A kacagató, jóízű tréfiában L. Kiss Mariska, Kallós József és Sipos Zsigmond játszanak. A konferanszié szerepét a jóhumoru, ötletes Darvas Ernő tölti be, aki a műsor keretében humoros magán-számmal is szerepel. A zeneszámokat Gellért Pál, a színház karmestere kíséri. A matiné iránt, amelyet mérsékelt helyáralak rendeznek, már most nagyfokú érdeklődés nyilvánul meg.

* Mágus és primasleány szerelme, amelyet az életből lestek el az írók, elevenedik meg a Varázskeringő meséjében. A bájos operett, amelynek minden egyes melódiaja, minden egyes alakja üdén és frissen jelenik meg annyi év után ismét a színpadon, az eltűnt múlt emlékét idézi fel. A régi, de örökké élő operettet szerdán este játsza az aradi társulat operettegyüttese. Huszár Károlyval, mint vendéggel.

* „Nem szeretem, ha lóvá tesznek”, ez hangozott fel majd minden második ember ajkáról, amikor végig nézték az „Ezred apja” c. énekes bohózat bemutatóját. Az ősz tábornok, aki ebben a darabban, amely tárgyát a katonaleletből meríti, a cselekmény középpontjában áll, használja ezt a kifejezést, amely szállóige lett. Az ezred tisztikara apjának tekintti tábornokát és ezernyi ötlettel, százfajta furianggal hozzák oly helyzeibe, amelynek csak a kibontakozás után veszi észre, hogy ismét lóvá tették. Ötlet, pajzanság, tréfa, amit csak a katonai élet termel, minden groteskségével egyetemben, három felvonáson át állandó derűségben tartja a nézőteret. Az „Ezred apja” című énekes bohózatot péntek és szombat este tüzte műsorra a színház igazgatósága.

* Tutankhamen shymmi címen melódikus és bizarr motívumokkal teletűzdelt táncdarab kottája jelent meg Aradon. Az ügyes, hangulatos és egzotikus muzsika szerzője Bogdány István, aki alapos ismerője a táncmelódiai pszichéjének. Az ügyes szerzemény bizonyosan rövid idő alatt népszerű lesz és az összes aradi zenekarok játszani fogják.

* Tömeges elbocsátások a budapesti Nemzeti Színháznál. Budapestről táviratozzák: Az „Az Ujság” írja, hogy a Nemzeti Színház fenntartási költségeinek redukálása céljából tizenöt tagot elbocsájtottak, Nagy Ibolykát nyugdíjazták és Kürthy György pécsi szinigazgató lesz. Az elsőrangú művészek havi 150.000 korona fizetést fognak kapni.

* Charlei néneje, nagyszerű angol bohózatot tüzte műsorra a színház igazgatósága csütörtök este az Erdészleány helyett. A kitűnő bohózat, melynek főszerepét Tompa Béla, az aradi színház kedvelt bonvivántja játsza, fordulatoságával, ötletességével nagy sikert aratott. A bohózatban a férfi főszereplő női ruhában játsza végig a darabot és a körülötte keletkezett bonyodalmak csak a darab végén bontakoznak ki.

* A bucsuzások jegyzékében kezdődik meg a jövő hét. Hétfőn Horváth Mici vesz bucsut közönségétől. Legjobb szerepeinek egyikében, a Csárdáskirálynőben lép fel R. Horváth Mici, aki éveken keresztül osztatlan érdeklődést tudott kelteni és megtartani minden fellépése iránt és akiknek bucsuját az aradi közönség ünnepelvéssé, széppé és feledhetetlenné akarja tenni. Ugyancsak ezen a héten, pénteken este bucsuzik a Tosca-ban Róna Dezső, akinek mint operaénekesnek Scarpia legjobb szerepeinek egyike. Az aradi színház primadonnájának és operaénekesének bucsuzása kétségkívül jelentős eseménnyé avatják a két előadást, amelyeknél túl kell a közönségnek magát tennie mindenben, ami nem tartozik szorosán véve a művészethez, mert a bucsuzás bármilyen formája is mindig fájdalmas, különösen akkor, amidőn a művészet leghivatottabbjai távoznak, akiknek fellépései mindig eseménnyé avatták az aradi színház előadásait.

* A királyné becsületéért! Ez a jelszava D'Artagnannak, Gascogne nemes lovagjának, aki XIII. Lajos udvarának bukásakor kerülve életét és véréit is áldozatul kínálja. A filmdráma, amely szerdán, csütörtökön és pénteken látható az Apollóban, páratlanul érdekes mese keretében adja azt a rettenetesen bátor-ságot, amellyel D'Artagnannak meg kell küzdeni az öt környező ezer veszedelemmel, csak hogy a királyné becsületét megvédelmezhesse. Egy gyémántos királyi tü körül forog az irtózatos hajsz. A két szembenálló ellenség hallatlan erőfeszítéseket tesz, hogy ezt a mellűt hatalmába kerithesse, mert ettől függ a királyasszony hirneve és boldogsága. Kemény és irtózatos küzdelmek árán D'Artagnan marad a győztes. A pompás francia drámát szerdától péntekig mutatja az Apolló.

* Landsberger Artur világhírű regénye, Loute, a kokott szerdán és csütörtökön kerül bemutatásra az Urániában. A keményen igazságos, nagyszerű meglátással rajzolt történet a mai modern idők jellegzetes erkölcsrajza, csodálatos biztonsággal és éleslátással elevenedik meg a filmen és megrázó erővel markol

bele a lelkekbe a réttentően lesújtó tragédia: a szépséges urileány családja iránti kötelességből elbukik, a fertő mélyére kerül, de végül hűséges szerelmének odaadása révén megtisztul. A szenzációs erkölcsrajz két napon — szerdán és csütörtökön — pereg az Urániában.

Popovics Sándor távozása.

(Benyújtotta lemondását a Jegyintézet elnökségéről. — Ellenzi a valorizációt.)

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Beavatott pénzkörökben már napok óta tudni vélik, hogy a Jegyintézet vezetőségében mélyreható személyi változások várhatók. Több oldalról makacsul terjesztik azt a hírt, hogy Popovics Sándor volt pénzügyminiszter megválna állásától és már be is jelentette lemondását. Néféz viszonyok között vette át Popovics Sándor az Állami Jegyintézet elnöki tisztét. Különösen az utolsó esztendő folyamán Popovics ellen tétbe került a gazdasági közvélemény felfogásával. Megingathatatlan híve a deflációs politikának és Teleszky Jánossal együtt benne látták a deflációs irányzat perszonalifikálását. Azzal okolják meg Popovics esetleges visszavonulását, hogy a Jegyintézet elnöke nem híve a valorizáció rendszeri tésének és ezt a véleményét többször hangsúlyozottan ki is fejezte. Már pedig egyelőre ugylátszik, hogy Kállay pénzügyminiszter ragaszkodik a valorizációhoz és e miatt vetődött fel a Jegyintézet elnökében a visszavonulás terve. Azokban a körökben, amelyekben a lemondás hírére tudnak, nem tartják kizártnak, hogy Popovics helyére a Jegyintézet egyik mostani vezetője kerül, más oldalról azonban azt hiszik, hogy az intézmény elnöki tiszttségét az egyik legkiválóbb gazdaságpolitikusai tölti be a kormány, aki jelenleg is aktív működést fejt ki a közügyek terén.

Ongyilkos milliomos.

(Akit elkésértett a felesége családja.)

Oradeamareről (Nagyváradról) jelentik: Tegnap reggel egy Szacs-vay-utcai ház kapujában vérbefagyva találtak egy ismert öreg urat, Horovitz Dánielt, aki sokszoros milliomos. Horovitzék néhány év előtt jöttek Amerikából és házat vettek maguknak. Mindössze ketten voltak: férj és feleség és jól éltek addig, amíg hozzájuk költözött az asszony családja. Attól kezdve egyenlenség támadt köztük, míg végül a 62 éves öreg ur külön költözött. Az egyedülállót azonban nem tudta elviselni és tegnap mellbelötte magát. Kihallgatása során elmondta a rendőrtisztnek, hogy összes értékeit, aranyóráját, láncát és pénztárcáját bedobta a Körösbe, hogy ezek se kerüljenek az asszony családjának kezébe. Érdekes, hogy pár nap előtt jelent meg az amerikai konzulátus felhívása, hogy Horovitz Dániel jelentkezék ama 37 ezer dollár felvételére, amelyet Newyorkban elhunyt bátyja hagyott rá örökségképpen. Az elkéseredett öreg urat azonban nem érdekelte a 7 millió leijes örökség és nem a pénzt, hanem a halált választotta.

Halálos végű bányakatasztrófa

— Mehádian beomlott egyakna. :: 5 munkás meghalt. :: Mit mond a bányakapitányság. —

Még élénken emlékezetben él a lupényi bányakatasztrófa, amely számos bányász életét követelte áldozatul. Az utóbbi időkben nem is ez volt az első és nem is az utolsó bányakatasztrófa, amelyekről rendszerint kiderült, hogy a könnyelműség és a gondatlanság okozta őket. Ma egy távirat újabb bányakatasztrófáról hoz hírt, amely egyelőre szűkszavuan csak annyit ad hírül, hogy *Mehádian egyik szénbányájában történt a robbanás.* Mint minden szénbányában történő katasztrófánál, bizonyosan itt is magasszázaléku bányalégben történt a robbantás, amely azután a bányaléget is felrobbantotta. A jelentés szerint *eddig öt halottat húztak ki a tárnák romjai közül* és számos sebesültet hoztak fel a napvilágra, akik közül nem egynek olyan válságos az állapota, hogy nem lehet tudni meg-

éri-e a holnapot. A vizsgálatot megindították.

A Rador távirati ügynökség ma délután telefonon beszélgetett a mehádiai bányakapitánysággal, ahol azt mondták, hogy a szerencsétlenség nem olyan nagyszabásu, mint eleinte hitték. A bányakapitányság szerint mindössze annyi történt, hogy *hútek éjszaka fél három órakor az egyik akna beomlott és három munkást elzárta a külvilágtól.* Azonnal megindult a mentési akció, amely vasárnap fejeződött be. A három munkás közül kettőt élve sikerült kimenteni a beomlott aknából, a *harmadik Tabogán Samu 21 éves bányamunkás meghalt.* A bányakapitányság vizsgálata szerint *a szerencsétlenséget véletlen okozta.* Egyéb részleteit a szerencsétlenségről nem mondott a bányakapitányság, noha a hivatalos jelentés robbanásról és öt munkás haláláról tesz jelentést.

Türelemmel és egy negyedórával tovább

— Millerand francia elnök beszéde. :: Az angol kormány kérdései. :: Az angol kormány erősebb, mint valaha. —

Londonból táviratozzák: Az angol kormány ma vagy holnap végleges határozatot hoz a német jóvátétel kérdésében. A Daily Telegraph szerint a kormány a következő pontokban dönt: 1. mikor és hogyan válaszoljanak a német memorandumra? 2. milyen eljárással alapítsák meg Németország fizetőképességét nemzetközi szakértőbizottság útján? 3. felhatalmazzák-e Brüdboryt, hogy a jóvátételi bizottságban hivatalos magyarázatot kérjen a versaillesi szerződésnek Németország irányában való esetleges különálló pontjairól; 4. ha a jóvátételi bizottságban e kérdés körül ellentétek merülnek fel, felhívják-e a hágai döntőbírósgot a versaillesi szerződés 248. szakaszának interpretálására, amely szerint a szövetségeseknek közös zálogjoguk van a német állam egész aktívumára?

Párisból táviratozzák: Pascal születésének századik évfordulóján Millerand elnök mondotta az ünnepi beszéde.

Londonból táviratozzák: Chamberlain egy politikai gyűlésen kijelentette, hogy az angol kormány erősebb, mint valaha. Chamberlain fivére, Chamberlain Newille egész ségügyi miniszter ezt mondotta:

— A láthatáron a Ruhr-kérdés az egyetlen felhő. A Ruhr-megszállás Anglia tanácsa ellenére történt és eredménye igazolta Anglia aggodalmát. A megszállás Franciaországnak nem hozott hasznot, ellenben az angol kereskedelemnek kárt okozott. A dolog a végletekig nem tarthat. Az ügy Angliát is érinti.

Rómából táviratozzák: Jónart Franciaország vatikáni nagykövete nemsokára visszalép.

Berlinből táviratozzák:

A helyzet komolyságát mutatja az, hogy Stressemann a néppárt vezetője felvette a kérdést, hogyha a helyzet nem enyhül fenntartható-e a parlamentarizmus és nem kell-e tartani attól, hogy a legutolsóbb radikális-mus ragadja magához az ügyek vezetését.

Londonból jelentik: Tegnap Baldwin miniszterelnök elnökletével minisztertanács volt, amelyen Baldwin beszámolt a német, a francia és a belga követekkel folytatott tárgyalásairól. A beszámolót a minisztertanács tudomásul vette. A Reuter távirati iroda szerint nem egyszerű beszámoló volt Baldwin beszéde, hanem tanácskozás a követendő politikáról is, a tanácskozás részleteit azonban titokban tartják. Baldwin az alsóházban

Curzon Külügyminiszter pedig a felsőházban fog csütörtökön tájékoztató beszédet mondani.

HIREK.

A kommunista-összeesküvés.

(Harminc letartóztatás történt.)

Budapestről táviratozzák: Az Uj Nemzedék arról értesül, hogy a leleplezett győri kommunista szervezkedéssel kapcsolatban ma délelőtti fontos előállítások történtek a budapesti rendőrkapitányságon, amelyek még nem hozhatók nyilvánosságra. A győri kommunista szervezkedés ügyében mint ismeretes, először Petri Jakabot és Horváth Sándort, az ottani szociáldemokrata párt vezetőit tartóztatták le, akiket a letartóztatás előtt a detektívek már napok óta figyelték. Megállapították, hogy a szervezkedés vezetőivel hosszasan tárgyalt Esztergályos János szociáldemokrata nemzetgyűlési képviselő az egyesület helyiségében. Eddig harminc letartóztatás történt. A győri szociáldemokratáknál három láda kommunista nyomtatványt találtak, amelyekből Ujpesten és Csepelen már többet kiragasztottak.

Ujabb budapesti távirat jelent: Ma újabb 15 előállítás történt. Az Ujpesten és Kőbányán tartott házkutatások során 73 kézfegyvert és több ezer töltényt találtak. A kézrekerült levelekből kiderült, hogy a kommunistákna az volt a szándékuk, hogy a külvárosban elhagyott helyen villát vásároljanak, ahol feltűnés nélkül összejöhetnek és megbeszéléseket tarthatnak. Öt nyomdát is akartak felállítani, ahol a vörös propaganda-iratokat állították volna elő. A pénzt Matuzsán Károly adta volna mindenhez.

Románia új követe Svájcban. Bucurestiből jelentik: A kormány Románia svájci követévé Petrescu Cornel képviselőt nevezte ki.

Dr. Varjassy Lajos Aradon. Dr. Varjassy Lajos, Arad város volt kormánybiztosa, aki állandóan Bucurestiben lakik, tegnap Aradra érkezett, ahol meglátogatta családját. Dr. Varjassy még a mai napon visszautazott Bucurestibe, ahol Tamulescu szenátor-ügyvéddel társas irodát vezet.

Az aradi ügyvédi kamara tisztújító közgyűlése. Csütörtökön tartja az aradi ügyvédi kamara tisztújító közgyűlést, amelyen két listával indulnak harcba a pártok. Érdekes, hogy a listákat nem politikai szempontok szerint állították össze, mind a kettőn minden politikai árnyalat képviselve van. Az egyik listán a dékánjelölt dr. Marsicu Justin országgyűlési képviselő, a választmány tagjai pedig dr. Parecz Béla, dr. Pap Tódor, dr. Velcsév Géza, dr. Hotoran Victor és dr. Schütz Henrik. A másik listán dékánjelölt dr. Miron Justin, a választmány tagjai dr. Miclea Sever, dr. Ispravnic Sever, dr. Jancu Kornél, dr. Sugár Jenő és dr. Szalay Károly. A csütörtöki közgyűlésen erős küzdelemre van kilátás.

A béke biztosítva van.

— Lausanneban megkötötték a keleti békét. — Konstantinápoly örömmámorban. —

Lausanneból táviratozzák: A nyugati hatalmak és a törökök között a megegyezés tegnap létrejött. A koncessziók kérdésében a tárgyalások még folynak. Gallipoli kiürítése a békeszerződés aláírása után hat héttel életbelép. A békeszerződést július 18-án írják alá. A békeszerződés értelmében Törökország visszakapja a Göben nevű német eredetű csatahajót, amely tudvalevőleg a háború kitörésekor a Földközi tengeren cirkált és török vizekre menekült. Visszaadják Törökországnak a lefoglalt muni-
ciót is.

Lausanneból jelentik: A szövetségesek delegációját, valamint a török delegációt ama meggyőződésüknek adták kifejezést, hogy a keleti békéjét megkötötték. Izmed pasa a szállodából való távozása-
kor a hírlapíróknak ezeket jelentette ki:

— Közzülhetik a világgal, hogy a béke biztosítva van!

A török békeszerződésről a következő részletek kerültek nyilván-
osságra: A szövetségesek Törökországnak a fizetési módokról várt nyilatkozatáról abban a feltevésben mondták le, hogy a nyilatkozat a szövetségeseket nem gátolja meg abbéli elvi állásfoglalásuk feladásában, miszerint Törökországnak hitelezőivel szemben vállalt kötelezettségeit akkor módosíthatja, ha a török kormány megállapodásra jut a hitelezőkkel. A béketervezet foglalkozik a szövetséges csapatok által megszállott területek kiürítésével. A szövetséges csapatok a ratifikálás után számított hat héten belül irtják ki az összes megszállott területeket. A békeszerződés ünnepélyes aláírása július 18-ikán lesz.

Angorából táviratozzák: Az angorai török kormány felhatalmazta Izmed pasát a lausannei török béke-delegáció vezetőjét, hogy a békeszerződést írja alá. Konstantinápolyi jelentés szerint a békekötés híre ott általános meglepetést keltett. A főváros épületeit fellobogózták.

— Megkezdődött a kis-érettségi a rom. kat. főgimnáziumban. A római katolikus főgimnáziumban ma kezdődtek meg az új tanügyi rendelkezés értelmében a kis-érettségi vizsgálatok, amelyek már a holnap napon le is záródnak. A rendes érettségi vizsgálatok csütörtökön veszik kezdetüket.

— Végrehajtják a volt lakáshivatal adósságait. Az aradi lakáshivatal megszűnésével, a város vezetősége átvette a hivatal aktáit és könyveit. Ezekből kiderült, hogy a közönség egyrésze nem váltotta ki lakásigazolványát és nem fizette be a lakás-kiutalásért járó szokásos díjakat. A be nem fizetett összeg felülmúlja a negyvenezer leit. A város vezetősége elhatározta, hogy végrehajtást rendel el a megszünt lakáshivatal adóssái ellen.

— Ellopott gyűrűk. Gottlieb Alajos aradi lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy lakásáról három aranygyűrűt kétezer leit értékben elloptak. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Három hónapi foglalt árulértékelésért. Az aradi járásbíró az új spekulatív törvény rendelkezésével alapján ma tartotta meg első tárgyalását. Motiu rendőrkormányos feljelentésére Iván Ilona aradi magánzónót három hónapi fogságban tetésre ítélték árulalmozásért. Iván Ilona összevásárolt hétezer darab tojást, azt elvette, hogy majd csak akkor adja el, ha a tojás ára emelkedni fog. Spekuláció miatt azonkívül még 2000 lelt pénzbüntetést is kapott.

— Akik hamis ezerlejeseket akartak forgalomba hozni. Bucurestiből jelentik: A hatóságok tegnap több gyanus egyént tartóztattak le, akik számmelküli ezer lejes bankjegyeket igyekeztek elhelyezni különböző üzletekben. Megállapította a nyomozás, hogy ezek a gyanus egyének Oroszországból jöttek Romániába és nagyobb mennyiségű

— A román-jugoszláv védőszövetség. Bucurestiből jelentik: A román és jugoszláv defenzív szövetség meghosszabbításáról a szerződés meghosszabbítása alkalmából Duca és Nincsicz külügyminiszterek barátságos táviratot váltottak.

— Megérkeztek a bécsi gyermekek Aradra. Ma délben egy órakerült be a bécsi gyermekvonat az aradi állomásra. Hétszáz halványarcu nagyvárosi gyermeket hozott Aradra nyolc hetes üdülésre a vonat. Az Aradnak és környékének szánt gyermekek három vasuti kocsiában itt maradtak az állomáson, ahol mindazok, akik még bécsi gyermekeket óhajtanak, a délelőtti folyamán ott átvehetik. Különösen felkértek mindazok, akik gyermekeiket előjegyvezettek, de azokat eddig még át nem vették, azt annál is inkább megtenni sziveskedjenek, mert a vonat már tovább folytatta útját Timisoarára (Temesvárra) és az ilyen gyermekek újból való elhelyezése az emberbaráti akció amúgy is nélkülözhetetlen.

— A magyar indemnitás. Budapestről táviratozzák: A nemzetgyűlés mai ülésén az indemnitás vitája során egységspártiak beszéltek. Petrovics György megemlékezett az utódállamok zsidóságáról, amelyről nagy elismeréssel nyilatkozott. Napi rend előtt a szociáldemokrata párt tiltakozott az ellen, hogy Esztergályos Jánost a kommunizmus vádjával illessék.

— Hol működnek az adóbizottságok? Az adóbizottságok holnap a következő utcákban dolgoznak: az I. az Aurel Vlaicu (Pécska)-úton, a II. az I. Avreanu (Micolaf Bertalan)-utcában és a Szentleányfalval úton, a III. a Mocioni (Orszv.-útcában a páratlan oldalon fölfelé, a utána a páratlan oldalon, a IV. a Dragalina (Anponyi)-körúton, az V. az Episcopul Radu Tace Jonescu (Sárosvy)-utcában, a VI. az Eminescu (Deák Ferenc)-u utcában a 20. számú lefelé, a VII. a Plevnel (Árpád)-téren, a VIII. a V. A. Urechie (Kismolnár)-utcában, a IX. a Doamna Balasa (Purgly Lajosné)-utcában.

— Pályázat. Az alispáni hivatal közli: Az I. O. V. hivatalnál egy irnoki állás elfoglalható. Az állásra pályázhatnak úgy férfiak, mint nők, akik a román nyelvet megfelelően bírják. Hadirokkantak, árva vagy özvegyek előnyben részesülnek. Bővebbet I. O. V. hivatalban, Vármegyeház, árvaszék épületben, 15. számú szoba.

— Valódi Minimax tűzoltókészülékét 10 évi garancia mellett csak a gyár egvedült képviselője: Hermes keresk. váll. Arad, Str. Martin No. 3. árusít.

— A városi tisztviselők drágasági segélye. A város vezetősége egyik legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a tisztviselőknek megadja ugyanazokat a drágasági segélyeket, a milyneket az állami tisztviselők kaptak. A tanács határozatát a prefektus jóváhagyta. Miután a drágasági segélyekre sürgős szükségük van a tisztviselőknek, a tanács megbízásából Jak Jenő főpolgármesteri titkár a határozatot személyesen vitte Bucurestibe a belügyminiszteri jóváhagyásért. A belügyminiszter által jóváhagyott határozattal valószínűleg holnap érkezik vissza a főpolgármesteri titkár és a tisztviselők azonnal megkapják a drágasági segélyeiket aprillistól visszamenőleg.

hamis bankjegyet, főleg ezer leiese ket próbáltak elhelyezni. A pénzt Moszkvából kapták. (Rador.)

— Dekrétum Eliás bankár milliós alapítványáról. Bucurestiből jelentik: A Monitorul Oficial mai száma dekrétumot közöl, amely elismeri a román akadémia jogát az Eliás-fele hagyatéokra vonatkozólag, miután a törvényes határidőn belül senki sem emelt kifogást a végrendelet ellen. Ma kezdték meg a hagyatékok formális átadását. A jövő ősszel pedig az akadémia tényleges birtokosa lesz a milliárdos hagyatéknak. (Rador.)

— Masaryk G. Tamás művei magyarul. A cseh köztársaság elnökének munkái közül egy sorozat jelent meg első ízben magyar nyelven. A művek kiválasztását, fordítását és sajtó alá rendezését egy külön célszerű alakult szerkesztő-bizottság végezte, amelynek élén dr. Rév Béla állott. Az Új Európa, az oroszországi és amerikai számvetés éveiben íródott és éles előrelátással jövendölte meg Európa mai kialakulását. A fordítást Dombi Bálint végezte. Ezenkívül Masaryk két kisebb munkája látott meg napvilágot: A humanitás eszményképe és Szlovák a háború után. A fordítást dr. Papp Dezső végezte. A harmadik munka az egyetlen, amelyet Masaryk már mint államfő írt. Ez tulajdonképp különböző nagy külföldi lapokban és folyóiratokban megjelent cikkek és beszédek foglalata. Fordítója dr. Szepessy Miksa. Mindhárom mű izlées kiállításban jelent meg a Globus könyvkiadó r. t.-nál Kassán.

— Nagyszabású áradások a regáthban. Bucurestiből jelentik: Délromániában és Olténiában óriási áradások következtében több város alsó része víz alá került. Hosszabb vasúti vonalon a közlekedést beszüntették. Hír szerint több áldozata van az áradásnak.

— A halálraítelt bosszúja. Párisból táviratozzák: Párisban a minap kivégeztek egy Fargues nevű rablógyilkost, aki társával együtt több hűntefet követett el. Társát, Ricardot is vele együtt végezték ki. Közvetlenül a kivégzés előtt kijelentette Fargues, hogy fontos vallomást akar tenni és végvenek fel vallomásáról jegyzőkönyvet. Kérését teljesítették. Ekkor azt vallotta, hogy egy Girardeau névű özvegyasszony is bűntársa volt abban a gyilkosságban, amelynek egy leány esett áldozatul. Ezután megtörtént a kivégzés és az özvegyet még aznap letartóztatták. Kihallgatása alkalmával azonban kiderült, hogy a bandita csak bosszúból nevezte meg bűntársát, mert szeretője volt, de elhagyta gonoszságáért. A gyilkosság idején nem is tartózkodott azon a vidéken. A nyomozás igazolta az özvegy vallomását és erre megszüntették ellene az eljárást.

— Összerombolt munkás-otthon. Triesziből jelentik: A fém munkások tiltakozó gyűlése alatt fascisták megostromolták a munkás-otthont és szétrombolták.

— Van-e még ember, aki az Olla gummit nem ismeri?

— Színházról dohánygyár. Berlinből jelentik: A stuttgarti Residenzszínház egy részvénytársaság megvásárolta és dohánygyárrá alakította.

A királyné becsületéért. Dumas Sándor „Három testőr” című regénye bemutatva: szerdán, csütörtökön és pénteken az Apolloban

Aradra helyeznek egy nagy favállalatot.

— Román favállalat lesz a Zentaroskányi. — Tőkeemelés és 100 százalékos osztalék. — Lei névértékre változtatják át a részvényeket. —

(Az Aradi Közlöny budapesti fűdosítójától.) A Zentaroskányi favállalat, amelynek Magyarország területén semminemű érdekeltsége nincsen, amely jugoszláv érdekeltségét még régebben alakította át külön részvénytársasággá, most ki fog vonulni Magyarországból és Aradra teszi át székhelyét. A favállalat ezzel az átvonulással kapcsolatban teljesen román jellegű lesz, amennyiben Korona névértékű alap tőkéjét lei névértékre változtatja át és román bankérdekeltséget is meghívott az igazgatóságba. A favállalatnak jelenleg 6 millió korona az alaptőkéje és miután a 200 korona névértékű részvényt 100 leire fogják átcsereélni, előreláthatólag 3 millió lei alaptőkével kellene megalakulnia Aradon. Mivel

azonban ez az alaptőke csekély, előrelátható, hogy rögtön felemeli az alaptőkéjét 5—6 millió leire.

A vállalat most zárja mérlegét és üzleti eredménye — miután bevételei leiben és dinárban folynak be — annyira kielégítőek, hogy 100 százalékos osztalék kerülhet kifizetésre. A vállalat nacionalizálására és átvonulására vonatkozó tárgyalásokat Forró igazgató vezette, aki a napokban érkezett hazza Romániából Budapestre. Itt említjük meg, hogy a Zentaroskányi jugoszláv érdekeltségének részvényeit ma 2200 jugoszláv koronával jegyzik. 50 koronás alapon számítva, körülbelül 100.000 korona árfo lyamnak felel meg a Zentaroskányi jugoszláv részvénye.

aranypiacra hasonlóan irányul. A londoni ezüsttőzsdén állandóan nagyobb az árukiadás, mint a pénz. Az üzletmenet általában tartott és nagyon vontatott. Kína, a legnagyobb vásárló, tartózkodást mutat. Egvedül csak Amerika vásárol kisebb tételeket.

Mulatságok.

— A rendőrség parkünnepélye. Az Idei nyár folyamán rendezendő ünnepségek sorából kiemelkedik a július 22-ikén tartandó parkünnepély, amelyet az aradi rendőrség rendez és amelyet a tisztviselők és rendőrök segélyezési egyesülete javára rendeznek. A nemes és humanus cél érdekében az aradi rendőrség vezetője, Gritta Ovidiu prefektus, aki most tölti be aradi prefektuskodásának harmadik évét, maga lép akcióba és a személyes felügyelete és irányítása mellett fog a parkünnepély lefolytani. Az ünnepség megrendezésében résztvesznek az összes aradi nőegyletek nemzetiségi különbség nélkül, résztvesz a szintársulat és a kabaré személyzete és a legváltozatosabb programot állítják össze. Az ünnepély délelőtt kezdődik és egész napon át a késő éjszakai órákig fog tartani. Előreláthatólag az aradi közönség széles rétegei és nagy tömegei fognak részt venni a parkünnepélyen, hogy részvétükkel kifejezést adjanak elismerésüknek az aradi rendőrség dicséretes munkája felett. A parkünnepély részletes programját most állítja össze a rendezőség.

Sport.

Jubiláló sportegyesület.

(Népünnepély és verseny Lippán.)

A Lippai Sport Club 10 éves fennállásának alkalmából vasárnap délután jól sikerült népünnepélyt rendezett. A rendezőség sok szórakoztatásról gondoskodott. Volt rulett, tombola, karikadobás, konfetticsata, stb., este pedig táncmulatság. Az ünnepélyen izlésesen felállított sátrakban a lipovai urhölgyek és urleányok szolgáltak fel, kiknek neveit következőképp sikerült feljegyezni: Tóth Jánosné, dr. Buschmann Andrásné, Molnár Lászlóné, Belits Miklósné, Pascu Pálné, Breier Istvánné, Toperczer Imréné, dr. Boár Tiborné, Schultz Sándorné, Tihanyi Aladárné, Kajdy Lászlóné, Ionescu Geni, Fischer Margit, Liptai Ducika és Iluka, Grünwald Éva, Meszner Józsa, Panajotti Magda, Dobos Klári, Schwartz Magda, Kern Baba. Ebből az alkalomból tenniszversenyt is rendeztek, melynek győztesei: férfi egyes: 1. Dobos Sándor, 2. Schwartz Ernő. Női egyes: 1. Huszárek Irénke, 2. Koch Bözsike. Vegyes páros: 1. Schwartz Ernő—Huszárek Irénke, 2. Ciorogar M.—Koch B.

A lippai sport club barátságos football mérkőzés keretében 4:2 (1:0) arányban verte meg a dévai MTE-t. A gólokat Dózsa, Petrovici, Simai és Vingeron lőtték.

— Betiltott repülőverseny. Stockholmból táviratozzák: A göteborgi olimpiász keretében repülőverseny tartását is tervezik és az azon résztvevő gépek Németországon is keresztülrepülnének. A verseny terve ellen a francia és belga kormányok tiltakoztak, sőt meg is tiltották, hogy

a versenyt így megfartsák. A stockholmi sajtó a legélesebb hangon tiltakozik ellene, hogy a francia és a belga kormányok az olimpiász egyik legfontosabb és legérdekesebb számát megakadályozza.

AZ új Dreyfus-pör.

(Felmentették egy hazaárulással vádolt szerkesztőt.)

Párisból táviratozzák: Napokig húzódott annak a pörnek a fő tárgyalása, amit a 72 esztendő Judet szerkesztő ellen indítottak hazaárulás vádjá alapján. Judet az Eclair-nek igazgatója és több lapnak szellemi irányítója volt. Hazaárulást azzal követelt volna el, hogy összeköttetésben állott Bossard svájci állampolgárral, a ki viszont a Judet által szolgáltatott adatokat a háboru alatt a berni német követségnek adta volna át. A vád szerint Judet terveket készített London bombázására és az ir. összeesküvés megszervezésére, lapjaiban pedig olyan politikát folytatott, amely alkalmas volt arra, hogy az antant szövetségét szétrobbantsa. Judet a háboru után végleg Svájcba költözött és ezért, amikor az ügyet először tárgyalták, Judet-t és Bossard-t in contumaciam ítélték el. A vád felhívja még azt is, hogy Judet átlagos évi jövedelme 60 ezer frank volt és mégis ma 50 millió vagyonra van. A német kormánytól pedig szolgálataiért még a háboru alatt egy izbeft 7 millió frankot vett fel. Judet ezelőtt egy hónapjal visszatért Párisba és akkor újra perbe fogták. A bíróság ma hozta meg ítéletét, amelyben megállapítja, hogy Judet-t ellenséggel jelentették fel és ellene semmiféle komoly vád nem hozható fel, a mely amellet bizonyítana, hogy Judet elárulta volna hazáját. A bíróság megállapította, hogy Judet inkorrekt cselekedetet nem követett el, tehát el nem ítéltető. Az esküdtek nem büntösek mondták ki Judet-t, akit ezen az alapon felmentett a bíróság. Az ítélet egész Franciaországban nagy érdeklődéssel várták. A tárgyaláson heterjesztett okmányokról, amelyek alapján először ítélték Judet-t, kiderült, hogy hamisak.

— A gyermekhalandóság Romániában. Csernovitzból táviratozzák: Viharos hangulatban telt el az orvoskongresszus második napja. A kongresszus Marsescu, Nistor és Inculet minisztereket tiszteletbeli elnökökké választotta. Ezután Hasmetsi a gyermekhalandóságról beszélt és kimutatta, hogy Romániában a gyermekhalandóság 30 százalék. Ezért a nagyfokú gyermekhalandóságért a kormányt okolja, mert a kormány nem tesz megfelelő intézkedéseket a gyermekhalandóság leküzdésére és az általános közegészségügy javítására. Foglalkozott még a kongresszus az orvosok orszákos megadóztatásával.

A szerkesztő: **KAROLY JOZSEF**
föld.
Cezurati
IOAN NICHIU

Közgazdaság.

A márka katasztrófális esése.

(A leu emelkedett.)

A mai nap szenzációs pénzügyi eseménye a német valuta nagy zuhanása. A márka, amelyet tegnapelőtt 0.0030-as áron jegyeztek Zürichben, tegnap 0.0028-ra esett, a mai nyitásban pedig 0.0019-es kurzusra zuhant alá. A zárlatban jelentéktelen javulás állott be a márka árfolyamában és ismét elérte a 0.0021-es jegyzést. A márka kurzusában a pénzügyi körök további esésre számítanak. A mai értékesítést a politikai okokban látják. A magyar korona megtartotta tegnapi 0.0675-ös árfolyamát. A leut 2.8750-es áron magasabb értékkel jegyezték. A szokól emelkedése megállott, ma 17.4250 volt a kurzusa. Az osztrák korona és a francia frank megtartotta tegnapi értékét. A bucaresti és a budapesti tőzsdén az értékek áraiban jelentékenyebb változás nem történt. Párisban száz leiért 8.50 francia frankot fizettek.

Aradi valutaárak. (Julius 10.) Francia frank 12.50, svájci frank 35, dollár 208, dinár 2.05, szokól 6, márka 0.0018, lira 8.80, angol font 910, magyar korona 0.02, osztrák korona 0.0030. **Kifizetések:** Budapest belföldi 72, külföldi 44, Bécs 350, Berlin 0.0010, Prága 6.05, Zürich 34.50, Milano 8.60, London 920, Páris 11.75, Newyork 203, Belgrád 2.20

Temesvári valutaárak. (Julius 10.) Berlin 0.00850, Newyork 202, dollár 208, London 918, angol font 900, Páris 11.60, francia frank 12.50, Zürich 34.50, Milano 8.55, Prága 6.10, Belgrád belföldi 2.15, külföldi 2.05, dinár 2, Budapest külföldi 45, belföldi 70, Bécs 350.

Bucuresti tőzsdézárlat.

(Julius 10.) **Kifizetések:** Napoleon 730, márká 0.0012, léva 1.80, török lira 1.15, angol font 915, francia frank 12.50, svájci frank 35.50, lira 8.80, drachma 5, dinár 2.20, dollár 210, lengyel márka 0.0022.50, osztrák korona 0.0029, magyar korona 0.0170, szokól 6.

Zürichi nyitás. (Julius 10.) Berlin 0.0019, Newyork 579, London 2645, Páris 34.0250, Milano 24.70, Prága 17.45, Budapest 0.0675, Prága 6.10, **Bucuresti** 287.50, Varsó 0.0045, Bécs 0.0082.

Zürichi zárlat. (Julius 10.) Berlin 0.0021, Amsterdam 227, Newyork 579.50, London 2645, Páris 33.90, Milano 24.60, Prága 17.4250, Budapest 0.0675, Belgrád 6.10, **Bucuresti** 287.50, Varsó 0.0045, Bécs 0.0082.

Budapesti Devizaközpont tevé zése. (Julius 10.) Napoleon 29600, Amsterdam 3363—3483, Belgrád 90—92, Berlin 0.440—5.20, márka 0.490—5.70, **Bucuresti** 42—46, lei 42.50—46.50, London 39150—40350, angol font 39170—40370, Newyork 8570—8870, Milano 365—385, Páris 503—523, francia frank 508—528, Prága 258—270, Bécs 0.12.15—13.15, Zürich 1480—1540.

Csend a nemzetközi aranypiacokon.

Budapestről jelentik: Az arany árakban a világpiacon stagnáció, sőt Londonban ellanyhulás tapasztalható. India alig érdeklődik az arany után, a legnagyobb felvevő-képességű piac. Amerika pedig szintén szünetelteti a vásárlásokat. A napokban jelent meg egy érdekes statisztika, mely Angliának május havi aranyexportját mutatja ki: Anglia május havában a legnagyobb mennyiségű importaranyát Transvalból szerezte, 3.888.618 angol font értékben, a legtöbbet pedig az Egyesült Államokba exportálták 5.937.399 angol font értékben. Az ezüstiac az

Brilliansarut, gyöngyöt, platinát, arany és ezüst árkat és hamis fogsorokat magas áron veszek: Kun ékszerész, Arad.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket tíz szavak szorint számítjuk.

Minden szó hirdetés ára 150 lel. Vastagabb betűvel 2— lel.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket felután 5 óráig veszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 15— lel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva erehett alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Alkalmazás.

FIATAL úrvess mindenek befáradó szon-
nal felvétetik. Str. Consistorului 12.
(Bathány-u.) 23. I. em. jobb. 5000

DE CHERCHE, gouvernante française,
pour ma petite fille de 10 ans. L'adresse
dans l'administration. 700

JULI TIZENÖTÖDIKERE, vagy későbbi
belépésre malomkezelő, esetleg szere-
lést keres Móra Mátyás molnár, Sándor.
3859

TIZ ÉVES leánykannoz nevelőnő kore-
sek, végzett képezészek előnyben ré-
szesülnek. Cim a kiadóhivatalban. 700

ÜGYES detalista segéd alkalmazást
nyer Cuthmann Samu cégnél. 13289

DEUTSCHES Fräulein zu drei jährigen
Knaben wird für 15-ten gesucht. Be-
vorzugt mit Nahkenntnissen. Momentan
auf Sommerfrische sonst Arad. Adresse
bei Kelet. 13168

MINDENES, Készítész értő, keresetlik
Czucker, Bulev. Regele Ferdinand (Jó-
zsef főherceg-ut) 10. 13289

SUCHE Intelligentes, deutsches Fräu-
lein, mit Jahreszeugnisse, zu 10 Jährigen
Mädchen. Adresse in die Administra-
tion. 700

HÁZVEZETŐNŐ, esetleg más bizalmi
állás betöltésére ajánkozik intelligens,
középkorú magányos nő, Vidékre is el-
megy. Cim Wallinger hirdetőjében. 13289

ÜGYES molnársegéd felvétetik augusz-
tus 1-ére. Fizetés megegyezés szerint.
Pálffy Bálint Erdeus, (Erdőhegy.) 3882

INTELLIGENTES deutsches Fräulein
mit Jahreszeugnis sucht Stelle für so-
fort. Adresse in die Administration. 3884

Lakás.

TÖKÉLETES TISZTASÁGU világos, kül-
önbejárati butorozott szobát keresek
feltétlenül uricsaládnál. Cimeket ármege-
löléssel kérek leadni kiadóba. 3829

FIATALEMBER butorozott szobát ke-
res teljes ellátással. Cim Wallinger hir-
detőjében. 13289

Vétel és eladás.

KÜLÖNBÖZŐ butorok, selyem paplanok
új és keveset használt ágyszemek és
asztalneműk, csipkefüggönyök, írósz-
tal, dísz tárgyak, futószőnyeg, vaddis-
znóbőr, stb. eladók. Str. Consistorului 12.
(Bathány-utca 23.) I. em. jobbra. 1000

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán
és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst
tárgyakat, perzsa és szírműanyagok-
ket, egész gyűjteményeket a legmag-
sabb áron vásárol a Salon Artistique
Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-
palota.) 11895

SCHWEICI KECSKE eladó. Sága, Str.
Sezătoarei (Csaba-utca) 30. 3883

EGY üvegszekrény, consol. garnitúra,
ebédlasztal, konyhasztal, létra, eladó.
Str. Cosbuc 5. (Wesselényi-u. 52.) 3881

FARKAS kutya három hónapos eladó.
Strada Anton Mocioni No. 38. 3880

ERŐS GRÁNIKOT (felvonógépet) meg-
vételre keres Reich kötélgyár. 13168

GAZ fűrdőkályha átalakítva fűtésre,
eladó. Str. Bratianu 6-8. a főposta
mellett. 3885

SZÉP RUHASZEKRÉNY, nagy borkof-
fer jutányosan eladó. Megtekinthető
2-3-ig Strada Bratianu (Weitzer Já-
nos-utca) 17. 13911

VESZEK könyvtárakat, hangjegyeket,
bélvezgyűjteményeket, festményeket és
képeket a legmagasabb áron. Ker-
pel Izsó könyvkereskedése. 100.000 kö-
tetes kölcsönkönyvtár. (Telefon 835.
13629

NYERSBORKÖVET veszek min-
den mennyiségben Irom Arnold Arad
Str. Grigorie Alerandrescu (Bercsényi-
utca) 39. sz. 13631

25 szilvaskád eladó, esetleg bérbeadó.
Baumann, Str. Josif Vulcan 6. 3548

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKIN-
TETTEL sürgősen keresünk antik buto-
rokat, perzsa szőnyegeket, festménye-
ket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán
tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös
munkákat, Vidéki meghívásra kiutazunk.
Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota.
13573

Ingatlan.

OLCSÓ HÁZHOZ JUT, ha az
„Aradi Közlöny” ezen rovatát át-
olvassa.

STRADA Dragos Vodă (Szekeres-utca-
ban) kisebb magánház 3 szoba, fűrdő-
szobával 200.000 leiert eladó. Uranus-
iroda, főpostával szemben. 13911

GHIOROCON (Gyorocon) 4 szobás
magánház hatalmas telekkel 120.000
leiert eladó. Uranus-iroda, főpostával
szemben. 13912

MOSOTZY-TELEP Str. Cornel Leu-
cutia 14. számú ház szabad kézből el-
adó. 3887

Üzletek.

FÉNYES ÜZLETEK LESZ, ha
hirdetését az „Aradi Közlöny” „Üz-
letek” rovatába feladja.

JÓFORGALMU fűszertétel korlátozt
italméréssel, elfoglalható 2 szobás la-
kással eladó. Cim a kiadóban. 3827

NAGY ÜZLETHELYISÉG központban
berendezéssel eladó. Cim a kiadóhiva-
talban. 3866

BELVÁROSBAN, utcára nyíló iroda rak
tárhelyiséggel átvehető. Cim Wallinger
hirdetőjében. 13289

SAROK FÜSZERÜZLET trafikál, korcs-
ma biliárddal és lakással, forgalmas
helyen, országúton, sürgősen eladó. Cim
a kiadóban. 3886

BULEV. REGINA MARIA (Boros Béni-
tér) egy üzlethelyiség, belvárosban 3
szoba, fűrdőszobás lakás eladó. Uranus-
iroda, főpostával szemben. 13912

Ellátás.

ELSŐRENDÜ ellátást és lakást nyerhet
intelligens ur főtér közvetlen közelében.
Cim Wallinger hirdetőjében. 13289

Különféle.

VANILON. Legjobb, legtökéletesebb
Vanilla pótser cukraszok, kávéház tu-
lajdonosok s minden háztartás részére.
Fagylaltok, finom tészták, likörök előál-
lításra legalkalmasabb. Készít dr. Föld-
es & Hehs vegyészeti gyár Arad.
13601

A CALEA BANATULUI (Ásztalos Sán-
dor-utca) és Piața Plevnei (Árpád-tér)
közeliében egy száraz raktárhelyiség ke-
restetik, esetleg lelépéssel is. Földszinti
helyiség, előnyben. Cim a kiadóhiva-
talban. 3832

Kertészt keresek,

aki úgy a virág, mint konyha-
kertészetet ért. — Ajánlatot:

JÁNDSSY bányagazgató, Aninosza
(Hunyadmege) címre kerek.
Cseh-kertész előnyben. 13289

CREME MADELAINE

Kiváló hatású kozmetikai készítmény
széplő bőrtáka (mitesser) pattanások,
arcvörösség, májfoltok és arcbőr min-
den tisztatlansága ellen. — Készítik:

Dr. Földes & Hehs

gyógyszerészek, pipere szappan és
vegyészeti gyár: Arad, Micalaca.
Budapesten Bertalan-utca 28. Margit
creme gyár. Ügyeljünk a márkára, óva-
kodjunk a hamisításoktól és hason-
nemű utánzatoktól. 13891

3—500 ezer leiel

Osandes társ keresetlik
jól bevezetett nagy vevő-
körrel rendelkező ipari
üzem nagyobbításához. Ci-
met „Bistosalap” jellegre
Háasz Albert Irodájába adandók le Strada
Románului (Zrinyl-utca). 18534

Kifutó fiu

jó fizetéssel

felvétetik.

Cim a kiadóhivatalban.

Értesítjük a vendéglős urakat és a régi sörivő közönséget,
hogy aki jót és üdítőt akar inni, az már kaphatja a

„Porter”, „Bak” és „Salon”-sört

Oppenheimer Rezső urnál, Arad, Str. Eminescu 8—15.

A „Porter” és a „Baksör” a nagyközönség
és szakértők bizonyítványai és tapasztalatai szerint
elsőrendű kellemes és értékes tápszer, ajánlják: Vér-
szegényeknek, Idegességeknek, Soványságban, Álmat-
lanságban szenvedőknek legzamatosabb, legtáplálóbb,
leegészségesebb ital.

Nagyszentmiklósi Sörfőzde és Malátagyár R.-T.

„Banat” 1877

Sánnicolaul-Mare.

13661

Modern gépjavitóműhely,

mely áll: egy gépműhely, kovács-
műhely, bogár és asztalosműhelyből 13168

eladó

A felszerelések modernnek és teljesen jókarban levők. Bővebbet:

Kisjenői Uradalom Chisinau (Kisjenő) Jud. Arad.

Nem hiszi, hogy nálam minden cikket olcsóbban

kap, mint bárhol másutt? Nemosak
a legolcsóbbat, hanem a legjobbat is! **próbát teszi!**

Saját érdekében otelekszik tehát, ha
Ajánlott levélben beküldi a pénzt és portóért tételenként
5 leit és postafordultával bérmentve megkapja a kívánt
cikket. (Utánvétellel nem lehet küldeni, mert a posta nem ve-
szí fel.) Ha öt tételt rendel, ráadásul egy szép ajándékot kap.
Nem tetszőt kicserélek. Rendelésnél szín és nagyság megirandó.
Részletes árjegyzék 2 leit portó ellenében készséggel küldetük.

Kivenet az árjegyzékéből.

Kötött selyemnyakkendő 40—50, férfi zokni 25—35, gummi nadrágtartó 35—
45, önbortóva 8 késsel 20, ugyanez közörsüvel 35, tix penge 25—35—45,
tyukszemgyalu 3 késsel 30, szolingeni borotva 40—60—70, töltő toll 35,
villany szobalámpák batériával 45—60, szolingeni mankó, készlet 55—65, ma-
nikür olló 40, öngyújtó 25—40—60, zsebkés 30—40—60, női harisnya 40—
50—60, gypaju-jumper 180—280, selyem jumper 530—680, karkötő- vagy
szobóra 180, fogkefe 30—35—40, Mavelli önműködő árammélküli csengő 65,
Ventillátor kézi legyező 50 lel.

Minden cikknél jótállás! Külön speciál árjegyzék minden nyelv-
ven. Klingsor-beszélőgépekről és lényezkekről 10 leit portó ellenében.

Cim: I. SZEMERE, Wien, VI. Windmühlgasse 30.

Magyar-német levelezés. — Rendelésnél hivatkozzék az „Aradi Közlöny”-re.